

Ministerul Justiției al Republicii Moldova

str. 31 August 1989 82 or. Chișinău

email: secretariat.srsj@justice.gov.md
gheorghe.gutu@justice.gov.md

Nr. 48/17 din 13 iunie 2017

Stimată Doamnă/Domn,

Urmând solicitarea Ministerului Justiției vociferată în cadrul evenimentului organizat de Ministerul Justiției la 29 mai 2017 destinat noii strategii de reformare a sectorului justiției (SRSJ) și a anunțului plasat pe pagina web, mai jos prezentăm câteva propuneri de ordin general cu privire la noua strategie de reformare a sectorului justiției.

1. Structura / conținutul noii strategii.

După cum am menționat în cadrul evenimentului, Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) consideră că structurarea noii strategii în funcție de problemele sectorului ar putea asigura un mai bun impact al acesteia. De asemenea, aceasta va reduce multe dintre deficiențele identificate de CRJM la implementarea Strategiei actuale, cum ar fi, de exemplu, rezistența instituțională la schimbări. Structurarea strategiei după instituții va duce, cel mai probabil, la promovarea intereselor corporative și va știrbi serios din impactul viitoarei strategii, deoarece problemele existente nu vor fi abordate în complex, ci separat de către fiecare instituție. Mai mult, SRSJ 2011-2016 a fost structurat în mare parte pe instituții și multe din problemele ce se refereau la mai mulți piloni nu au fost soluționate. Dat fiind experiența precedentei strategii, prelungite și pentru anul 2017, credem că s-ar merita de încercat o diferită abordare.

CRJM propune ca viitoarea strategie să aibă un număr redus de piloni, iar aceștia să fie următorii:

- a. **Calitatea și eficiența actului de justiție:** În acest pilon ar trebui să se regăsească toate măsurile prioritare îndreptate spre sporirea eficienței și calității actului de justiție, inclusiv pregătirea profesională a actorilor din domeniul justiției;
- b. **Independența actorilor din domeniul justiției:** În acest pilon ar trebui să se regăsească toate măsurile prioritare necesare pentru asigurarea independenței și imparțialității actorilor din domeniul justiției;
- c. **Integritatea actorilor din domeniul justiției:** În acest pilon ar trebui incluse măsurile prioritare menite să combată corupția din sectorul justiției și să asigure integritatea acestora. Acest capitol ar trebui să includă măsuri specifice necesare pentru actorii din domeniul justiției, pe lângă măsurile prevăzute în noile documente de politici în domeniul combaterii corupției;
- d. **Respectarea drepturilor omului de către actorii din domeniul justiției:** În acest pilon ar trebui incluse toate măsurile menite să asigure respectarea drepturilor minorilor în justiție (minorii

aflați în conflict cu legea, minorii părți în procesele civile și penale, minorii victime), a arestaților și deținuților, a victimelor și a justițiabililor ce fac parte din grupurile vulnerabile.

Suntem ferm convinși că viitoarea strategie ar trebui să fie cel puțin tot atât de ambițioasă ca și cea actuală, însă cu un accent pronunțat pe implementarea și respectarea legii. De asemenea, viitoarea strategie nu ar trebui să reprezinte o listă exhaustivă de doleanțe, care însă nu determină numai decît o schimbare calitativă. Ea ar trebui să conțină mai puține direcții strategice, însă ca acestea să fie cu adevărat cele care asigură un impact maxim.

2. Planul de acțiuni.

Reiterăm recomandarea noastră că planul de acțiuni de implementare al viitoarei strategii să fie elaborat pentru întreaga perioadă a strategiei. Propunerea Ministerului Justiției prezentată la 29 mai de a avea planuri de acțiuni pe 2-3 ani prezintă riscuri majore, atât politice, cât și de altă natură. Planul de acțiuni nu ar trebuie să poată fi ușor influențat de schimbările politice de moment. Pe de altă parte, elaborarea planurilor de acțiuni o dată la 2-3 ani ar putea genera riscul de dispariție/trunchiere în planul următor a direcțiilor strategice care sunt dureroase, însă necesare. Planul de acțiuni adoptat prin hotărâre de Parlament oferă suficiente posibilități de modificare și ajustare dacă va fi cazul.

3. Mecanismul de coordonare, monitorizare și raportare.

Susținem propunerea formulată de Ministerul Justiției de a menține un Secretariat în cadrul Ministerului, care ar include și un expert în științe economice/ bugetare, responsabil de coordonarea acțiunilor de implementare a noii Strategii. Propunem ca rolul secretariatului să fie definit mai clar în noul document, comparativ cu Strategia 2011-2016. În special, recomandăm ca rolul secretariatului să nu se reducă la colectarea actelor de justificare de la instituțiile responsabile, dar să fie unul de coordonare. Acest rol prepune implicare activă în stabilirea termenilor intermediari de implementare, discutarea cu instituțiile care sunt în întârziere, identificarea nevoilor și discutarea cu partenerii de dezvoltare în vederea acordării asistenței punctuale la implementarea acțiunilor care necesită asistență externă, comunicarea continuă cu instituțiile responsabile, elaborarea și consultarea rapoartelor de implementare. Coordonarea de către Ministerul Justiției, prin intermediul secretariatului noii strategii, va asigura o implementare continuă mai eficientă a strategiei. De asemenea, acest lucru va permite separarea funcției de coordonare și monitorizare: coordonarea trebuie efectuată de o instituție publică, în acest caz de Ministerul Justiției, cu persoane angajate permanent anume pentru această funcție (secretariatul strategiei), iar monitorizarea trebuie efectuată de persoane din afara instituției responsabile de coordonare. În așa mod se va asigura și o balanță și va fi mult mai clar cine cu ce urmează să se ocupe. Aceste aspecte au fost comasate în actuala strategie și acest lucru a influențat negativ și calitatea coordonării și monitorizării.

Pentru monitorizarea implementării noii Strategii, recomandăm modificarea abordării în comparație cu actuala strategie și anume: 1) crearea unui Grup de monitorizare unic pentru întreaga strategie, nu pentru fiecare pilon. Acest lucru va permite o abordare continuă complexă a întregii strategii și va evita segmentarea inutilă; 2) atribuirea Grupului de coordonare a unui rol de evaluare a acțiunilor, nu doar de bifare a adoptării unor acțiuni și 3) stabilirea perioadelor de monitorizare o dată la trei luni, cu atribuirea timpului suficient pentru ședințele Grupului de lucru (ședințele lunare s-au dovedit a fi ineficiente și s-au transformat în ședințe formale în actuala strategie).

Cât privește raportarea, nu susținem propunerea de elaborare a rapoartelor de evaluare intermediară a planului de acțiuni la fiecare doi ani. Considerăm că o atare abordare va reduce din intensitatea și dedicația instituțiilor responsabile. Recomandăm ca rapoartele de evaluare intermediară să fie elaborate o dată la 6 luni sau cel puțin o dată în an.

4. Modalitatea și perioada de elaborare a documentului.

Considerăm că noua strategie ar trebuie elaborată de un grup unic și nu de grupuri tematice, deoarece împărțirea pe grupuri tematice de la bun început nu va asigura suficientă coerență și comprehensivitate. Un grup de lucru creat din reprezentanți ai instituțiilor cu atribuții în domeniul justiției, reprezentanți ai societății civile și partenerilor de dezvoltare ar trebui implicați în respectivul grup. Accentul trebuie pus în mod egal pe elaborare și pe consultarea reală publică a documentului produs.

Cât privește elaborarea nemijlocită a proiectului de document, recomandăm luarea în considerare a tuturor evaluărilor efectuate și a evaluării finale a implementării SRSJ 2011-2016, despre care s-a anunțat de mai multe ori, că va fi efectuată de experții Consiliului Europei. Respectiv, elaborarea noului document ar trebui ajustată și în funcție de rezultatele evaluării strategiei actuale.

În cazul în care recomandarea cu privire la inițierea noii strategii după ce este finalizată evaluarea actualei strategii nu este luată în calcul, recomandăm să fie luate în considerație lecțiile învățate din procesul de elaborare a Strategiei 2011-2016. Și anume, recomandăm alocarea perioadei de vară pentru elaborarea documentului, iar septembrie – octombrie pentru consultarea publică a acestuia. Perioada de vară, datorită concediilor anuale în special ale judecătorilor, nu permite o implicare suficientă a actorilor relevanți. Strategia 2011-2016 a fost criticată inițial pentru faptul că a fost elaborată atunci când judecătorii nu s-au putut implica plenar la consultări. De asemenea, recomandăm alocarea timpului pentru organizarea dezbaterilor tematice asupra proiectului de document în lunile octombrie-septembrie.

În final, CRJM își exprimă toată deschiderea de a colabora la elaborarea noii strategii, atât prin participarea la reuniunile publice, cât și prin implicarea efectivă la scrierea noii strategii.

Cu respect,
Vladislav Gribincea
Președinte